

Intresseföreningen för FoU-miljöer
inom vårdområdet

FoU-miljöers roll för kunskapsbaserade vårdstjänster

Föreningen för FoU-miljöer inom välfärdsområdet vill med denna skrift beskriva FoU-uppdragets innehåll och kontext samt föreningens roll.

Välfärd – ett brett begrepp

Begreppet välfärd nämns i många sammanhang med en viss variation i dess betydelse. Begrepp som social välfärd, allmän välfärd, välfärdstjänster och välfärdssamhälle har dock alla en gemensam grund som ytterst syftar till att stärka individens trygghet och att möta grundläggande behov.

På samhällsnivå är det ett ständigt pågående arbete att bibehålla och utveckla välfärden. I forskningspropositionen Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft (Prop. 2016/17:50) står att läsa: *Nationellt står Sverige även inför flera stora utmaningar som att skapa ett säkert, inkluderande och hållbart samhälle, att förbättra kunskapsresultaten i det svenska skol- och utbildningssystemet samt att utveckla välfärd och hållbart arbetsliv bl.a. utifrån den demografiska utvecklingen.*

Regeringen menar även att det är av stor vikt att vi fortsätter att bygga ett modernt och hållbart välfärdssamhälle. Detta samhälle måste vara hållbart i miljömässigt, ekonomiskt och socialt hänseende, samtidigt som det måste vara säkert, tryggt och inkluderande för både kvinnor och män, gamla och unga. (Prop. 2016/17:50, s 80).

Hur detta välfärdssamhälle formas baseras på den värdegrund som regering och riksdag fattar beslut utifrån. Denna ger i sin tur avtryck på nästa nivå där

myndigheter och samhällsinstitutioner som helt eller delvis finansieras av skattemedel har att anpassa sig till statens beslut som rör välfärdsfrågor. För medborgarna finns förutom välfärdssamhällets övergripande utbud av service, tillgång till viktiga samhällsfunktioner och sociala skyddsnet, en rätt att ta del av välfärdstjänster som är jämlika och jämställda och som baseras på individens behov.

Socialtjänsten, hälso- och sjukvården och skolan är tre viktiga aktörer av stor betydelse för en god välfärd, och de allra flesta människor kommer under sin livstid att ha kontakt med olika professioner inom dessa verksamheter. De har då rätt att bemötas av professionella utförare med rätt kompetens och bemötande, som har individen och dennes behov i centrum och som arbetar utifrån bästa tillgängliga kunskap.

Vad är FoU-verksamhet?

Forskning och utveckling (FoU) inom välfärdsområdet förändras och utvecklas i en ständigt pågående process. Under åren har FoU-verksamheten präglats av aktiviteter så som fältforskning, verksamhetsutveckling delvis styrd av särskilda medel och uppdrag, insatser för spridning av en evidensbaserad praktik, praktisk forskning, utveckling och förankring av innovationer.

I ett FoU-arbete ingår att i utvecklingen av verksamheterna och i den praktiska forskningen ta vara på den kunskap och de erfarenheter som professionen, medborgare, patienter, brukare och anhöriga har. Samverkan med det om-

givande samhället, universitet och högskolor är vidare en förutsättning för ett gränsöverskridande lärande och en ständig utveckling av kompetens.

FoU-enheter i landet skiljer sig åt beträffande organisation, uppdrag och inriktning. Nationalencyklopedins definition av en FoU-enhet lyder:

Organisation som har till syfte att förmedla vetenskaplig kunskap, utföra egen forskning och initiera verksamhetsutveckling inom i första hand kommuner och landsting. Former och inriktning varierar påtagligt mellan olika FoU-enheter, dock förenas de i en ambition, att bygga broar mellan forskarsamhället och praktisk verksamhet (www.ne.se).

Trots de variationer som finns mellan landets FoU-enheter, framträder följande gemensamma kärnkomponenter:

- Praktiknära forskning
- Kunskaps- och verksamhetsutveckling
- Kritiskt granskande, vetenskapligt förhållningssätt
- Implementeringsstöd
- Systematisk uppföljning och utvärdering
- Utvecklande av en lärande organisation
- Samverkan och samarbete med omgivande aktörer
- Omvärldsbevakning

FoU i en föränderlig värld

Välfärdens FoU-arbete sker i en kontext där förändringar sker både organisatoriskt (till exempel regionbildning) och inom kunskapsområdet välfärd.

I regeringens forskningsproposition Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft (Prop. 2016/17:50) konstateras att det finns stora kunskapsluckor inom socialtjänsten och att det behövs forskning för att förbättra kunskapsläget. I forskningspropositionen föreslås nationella, långsiktiga forskningsprogram som syftar till att ge goda förutsättningar för forskningens medverkan samt för tvärvetenskaplig och tvärsektorieell samverkan. FoU-verksamheterna kan i detta sammanhang spela en viktig roll för tillämpad välfärdsforskning och kunskapsutveckling.

Vad gäller lagstiftning inom den sociala välfärdens väntas en del förändringar. Under 2018 ska två nationella utredningar presenteras. Den ena är en översyn av socialtjänstlagen (SoL) och vissa av socialtjänstens uppgifter. Den förväntas bland annat leda till en lagstiftning som understödjer en kompetens- och kunskapsbaserad socialtjänst och ger tillgång till rättssäkra, jämlika och jämställda insatser. Den andra utredningen är en översyn av assistansersättning i socialförsäkringsbalken samt av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

I syfte att öka kunskapsutvecklingen inom socialtjänst och närliggande hälso- och sjukvård, har en nationell modell skapats. Denna ugör en systematisk och

strategisk samverkan mellan nationell och regional nivå genom ett nätverk för regionala samverkans- och stödstrukturer (RSS). Dessa bygger på befintliga strukturer där fundamentet utgörs av att chefer på lokal nivå träffas i regionala nätverk. På så vis skapas förutsättningar för ett flöde mellan den nationella, regionala och lokala nivån.

I den nationella modellen ingår Nationell samverkansgrupp för kunskapsstyrning inom socialtjänsten (NSK-S), i vilken intresseföreningen FoU Välfärd ingår. På regional nivå finns en naturlig koppling mellan RSS och FoU-miljöerna. Samverkan mellan landsting och

kommuner för kunskapsutveckling betonas även i utredningen Kunskapsbaserad och jämlik vård – förutsättningar för en lärande hälso- och sjukvård (SOU 2017:48).

Intresseföreningen FoU Välfärds roll

Intresseföreningen för FoU-miljöer inom välfärdsområdet (FoU Välfärd) bildades 2001 i syfte att stimulera FoU-enheternas utveckling och underlätta för dem att få kontakt och utbyta erfarenheter sinsemellan. Föreningen är politiskt och religiöst obunden.

Föreningens verksamhet och representation i nationella sammanhang vilar idémässigt på innehållet i detta dokument, som antogs vid föreningens årsmöte 2017.

Föreningen FoU Välfärd samlar landets FoU-enheter i gemensamma frågor och verkar för att:

- främja en kunskapsbaserad välfärd
- stärka intresset för forsknings- och utvecklingsfrågor
- utgöra en nationell påverkansaktör
- stödja lokala/regionala strukturer för kunskapsutveckling
- utgöra en arena för inspiration, erfarenhetsutbyte och samverkan

www.fouvalfard.se